

Przystanek matura

Zadania i ćwiczenia ułatwiające przygotowanie się do egzaminu maturalnego z języka polskiego

Czytanie ze zrozumieniem - Robert B. Reich "Jak kapitalizm zabija demokrację"

Miał to być niebiański mariaż. Kapitalizm i demokracja – tłumaczono nam od dawna – to bliźniacze ideologiczne filary, które dają światu dobrobyt i wolność, jakich nikt nigdy nie znał. W ostatnich dziesięcioleciach duet ten przeżywał wspólny sukces. Globalny kapitalizm triumfował pod niemal każdym względem. Większość krajów świata jest dziś częścią jednego, zintegrowanego, globalnego rynku z turboładowaniem. Podobny renesans przeżywała demokracja. Przed 30 laty wolne wybory odbywały się w jednej trzeciej krajów świata – dziś już w dwóch trzecich [...].

Demokracja to oczywiście znacznie więcej niż wolne i uczciwe wybory. To system pozwalający osiągać obywatelom to, co mogą dostać tylko wtedy, gdy łączą wysiłki dla wspólnego dobra. Chociaż jednak wolny rynek przyniósł wielu ludziom niespotykany dotąd dobrobyt, spowodował też wzrost nierówności w dochodach i zamożności, zwiększył ryzyko utraty pracy i zagrożenia środowiska, takie jak globalne ocieplenie. Demokrację wymyślono po to, żeby obywatele mogli zajmować się konstruktywnie takimi właśnie kwestiami. Jednak wśród obywateli Europy, Japonii i USA narasta poczucie politycznej bezsilności, chociaż konsumenci i inwestorzy czują się silniejsi. Mówiąc krótko, żadne demokratyczne społeczeństwo nie radzi sobie z negatywnymi skutkami ubocznymi kapitalizmu [...].

Większość ludzi ma dwie tożsamości. Jako konsumenci i inwestorzy chcemy dobrych kontraktów i wysokich zysków, jakie zapewnia globalna gospodarka. Jako obywatele nie lubimy wielu społecznych konsekwencji tych transakcji. Lubimy obciążać wielkie korporacje winą za wszelkie zło, ale w istocie jest to układ, jaki zawarliśmy sami ze sobą. Wiemy przecież, skąd biorą się nasze ogromne korzyści. Stąd, że robotnicy muszą zadowolić się niskimi płacami i świadczeniami, że spółki rezygnują z lojalności wobec wspólnot, przekształcając się w globalne sieci zaopatrzeniowe, że dyrektorzy zarabiają krocie i że wiele zakładów przemysłowych sieje spustoszenie w środowisku. [...] Konsumenci i inwestorzy niemal zawsze biorą górę, ale obywatele czasem wykonują symboliczne gesty, próbując blokować nowe porozumienia handlowe lub oprostowując sprzedaż amerykańskich spółek zachodnioeuropejskim firmom. [...] Europejscy konsumenci i inwestorzy radzą sobie lepiej niż kiedykolwiek, ale wzrastają nierówności i niepewność zatrudnienia, nawet w krajach demokracji socjalnej ustanowionej po to, żeby przeciwdziałać nieprawidłowościom rynku. W obliczu takich przemian europejskie demokracje okazały się do tego stopnia sparaliżowane, że jedynym sposobem, w jaki obywatele mogą wyrażać sprzeciw, jest powszechny bojkot i strajk. W Japonii wiele firm rezygnuje z dożywotnich umów o pracę, zmniejsza zatrudnienie i zamyka niedochodowe zakłady. [...] Na drugim końcu politycznego spektrum są Chiny budujące kapitalizm bez demokracji. To dobra wiadomość dla tych, którzy inwestują w Chinach, jednak obywatele tego kraju cierpią z powodu rosnących konsekwencji społecznych. Różnice dochodów wzrosły ogromnie. Chińskie elity biznesu żyją dziś w odgradzonych murami podmiejskich gargamelach i wysyłają dzieci na zagraniczne studia.

Jednocześnie chińskie miasta pękają od napływu chłopów z prowincji, którzy powiększają miejską nędzę i bezrobocie. A ci, których dotyka to w największym stopniu, mają najmniej politycznych sposobów, by zmienić sytuację – poza strajkami, zwykle dławionymi siłą [...].

Ogromna większość ludzi to globalni konsumenci i – pośrednio – globalni inwestorzy. W tych rolach dążymy do tego, co najlepsze. W ten sposób uczestniczymy w globalnym rynku. Za to płaci się pewną społeczną cenę. My, którzy żyjemy w demokratycznych krajach, winniśmy pamiętać, że jesteśmy też obywatelami umiemy obniżyć te społeczne koszty, i czynić wszystko, co w naszej mocy, by prawdziwa cena tych dóbr i usług była możliwie najniższa. Tylko wtedy tego dokonamy, gdy potraktujemy swoją obywatelskość. Pierwszy, często najtrudniejszy krok to zacząć myśleć normalnie.

(Robert B. Reich, "Jak kapitalizm zabija demokrację",
[w:] „Gazeta Wyborcza”, 22-23 IX 2007)

Zadanie 1

Jaka relacja miała zachodzić pomiędzy kapitalizmem a demokracją?

.....
.....

Zadanie 2

W którym znaczeniu - książkowym czy przenośnym - występuje w tym tekście słowo 'mariaż'?

.....

Zadanie 3

Wybierz P, jeśli sformułowanie jest prawdziwe, albo F - jeśli jest fałszywe.

Spółczesne społeczeństwa, w których rządzi demokracja sprawnie radzą sobie z niekorzystnymi skutkami kapitalizmu.

Zadanie 4

Jakie oczekiwania wobec gospodarki ma

A. konsument -

B. obywatel -

Zadanie 5

Objasnij poniższe pojęcia

A. bojkot -

B. strajk -

Zadanie 6

Wymień państwo, w którym zachowana jest wolność rynkowa, nie ma zaś wolności politycznej.

.....

Zadanie 7

Określ wymowę ostatniego akapitu.

.....

.....

.....

Zadanie 8

Tytuł tekstu ma formę zdania

- A. pytającego.
- B. oznajmującego.
- C. rozkazującego.

Zadanie 9

Tekst napisany jest stylem

- A. naukowym.
- B. artystycznym.
- C. publicystycznym.

Zadanie 10

Tekst dotyczy zagadnień

- A. ekonomicznych.
- B. kulturowych.
- C. religijnych.

ODPOWIEDZI DO ZADAŃ**Zadanie 1**

Wzrost gospodarczy miał prowadzić do umocnienia demokracji, a umocnienie demokracji miało prowadzić do wzrostu gospodarczego.

Zadanie 2

W tym tekście słowo 'mariaż' występuje w znaczeniu przenośnym.

Zadanie 3

F

Zadanie 4

- A. chciałby nabyć towar jak najlepszej jakości za niezbyt wygórowaną cenę.
- B. nie chciałby być nadmiernie obciążony konsekwencjami zachodzącymi pomiędzy tymi, którzy wytwarzają towary i tymi, którzy je sprzedają.

Zadanie 5

A. izolowanie osoby, ignorowanie instytucji, zerwanie kontaktów na różnych płaszczyznach, niekupowanie towarów

B. zbiorowe, dobrowolne zaprzestanie pracy przez pracowników jako forma walki o zrealizowanie wspólnych żądań ekonomicznych lub politycznych

Zadanie 6

Chiny

Zadanie 7

Autor tekstu zwraca się z apelem do ludzi żyjących w demokratycznych krajach, żeby ich postawa miała charakter altruistyczny.

Zadanie 8

B

Zadanie 9

C

Zadanie 10

A